

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Pētījums par Latvijas iedzīvotāju **SEKSUĀLĀS UN REPRODUKTĪVĀS VESELĪBAS** ietekmējošiem faktoriem un paradumiem

EIROPAS SOCIĀLĀ FONDA PROJEKTS “KOMPLEKSI VESELĪBAS VEICINĀŠANAS UN
SLIMĪBU PROFILAKSES PASĀKUMI” (NR. 9.2.4.1/16/I/001)

RĪGA, 2023

Pētījuma mērķis

Noskaidrot **seksuālās un reproduktīvās veselības stāvokļa** izmaiņu un to **ietekmējošo faktoru** tendences **15–64** gadus vecu Latvijas iedzīvotāju vidū.

Pētījuma uzdevumi I

1. Organizēt un **veikt Latvijas iedzīvotāju aptauju**, datu ievadi un analīzi.
2. Novērtēt 2011.–2018. gadā **īstenotās valsts politikas efektivitāti** un ietekmi uz seksuālo un reproduktīvo veselību, tās indikatoriem.
3. Novērtēt dinamikā iedzīvotāju **veselības uzturēšanas paradumus** – veselības pašvērtējumu, veselības aprūpes paradumus, slimību profilaksi un izsargāšanos no nevēlamas grūtniecības un seksuāli transmisīvajām infekcijām.
4. Novērtēt **zināšanas un attieksmi ģimenes plānošanas** metožu izvēlē.
5. Novērtēt **seksuālo un reproduktīvo veselību partnerattiecību kontekstā**, analizējot kopdzīves tendences, reproduktīvās izvēles, **seksuālās dzīves tendences** un vardarbību attiecībās.

Pētījuma uzdevumi II

6. Novērtēt iedzīvotāju **attieksmi un izvēles grūtniecības** perioda un **dzemdību** aprūpē.
7. Novērtēt **seksuālās un reproduktīvās izglītības tendences** un vajadzības.
8. Izprast dažādu **informācijas avotu lomu informācijas sniegšanā** dažāda vecuma grupu iedzīvotājiem.
9. Izvērtēt **seksuālās un reproduktīvās veselības vajadzības** dažādu grupu iedzīvotājiem pēc dzimuma, vecuma, sociālā stāvokļa un urbanizācijas pakāpes, kas kalpotu par pamatu seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšanas programmu izstrādāšanā Latvijā.
10. Sagatavot pētījuma gala ziņojumu.

Pētījumi par Latvijas iedzīvotāju seksuālo un reproduktīvo veselību, 1998. – 2023.

[1998. gada ziņojums](#)

[2003. gada ziņojums](#)

[2011. gada ziņojums](#)

[2023. gada ziņojums](#)

<https://www.rsu.lv/projekts/petijums-par-latvijas-iedzivotaju-seksualo-un-reproduktivo-veselibu-ietekmejosiem>

<https://www.esparveselibu.lv/petijums/petijums-par-latvijas-iedzivotaju-seksualas-un-reproduktivas-veselibas-ietekmejosiem>

Pētījuma materiāli un metodes

Pētījuma veids un izlases veidošana

- ❖ Pētījuma īstenotāji: Rīgas Stradiņa universitāte sadarbībā ar SIA “TNS Latvia”
- ❖ Kvantitatīvs **šķērsriezuma pētījums** reprezentatīvā Latvijas iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 64 gadiem paraugkopā
- ❖ Lauka darbs: 2020. gada septembris - 2023. gada maijs
- ❖ Atlases metode:
 - vairākpakāpju **nejaušināta atlase** (veidota ar maršruta metodes palīdzību)
 - stratificēta pēc dzimuma un piecām vecuma grupām (15-19, 20-29, 30-39, 40-49 un 50-64 gadi)
 - ņemot vērā iedzīvotāju sadalījumu pēc tautības un urbanizācijas
- ❖ Izlase:
 - sasniegtā **izlase - 4181** respondents (2014 vīrieši un 2167 sievietes)
 - atsaucības īpatsvars: **65,3%** (no 6400 uzaicinātiem respondentiem)

Pētījuma instruments

❖ Instruments:

- strukturēta paš aizpildes aptaujas anketa latviešu un krievu valodā
- respondenta dzīvesvietā piegādā speciāli apmācīts intervētājs

❖ Aptaujas anketa

- par pamatu izmantota iepriekšējo aptauju (1997., 2003., 2011.g.) anketa
- pārskatīts jautājumu un atbilžu variantu saturs
- aptaujas anketa papildināta ar esošajai situācijai Latvijā aktuāliem jautājumiem, t.sk., par:
 - dalību dzemdes kakla un krūts vēža skrīningā
 - menopauzes iestāšanās vecumu, tās simptomiem un hormonālo aizstājterapiju
 - valsts apmaksātas mākslīgās apaugļošanas un ar neauglību saistītās diagnostikas pakalpojumu izmantošanu
 - sieviešu zināšanām par cilvēka papilomas vīrusu un vakcinācijas nepieciešamību
 - emocionālu labizjūtu un fizisku baudu dzimumakta laikā ar savu partneri
 - Covid-19 pandēmijas radītās krīzes ietekmi uz seksuālo un reproduktīvo veselību

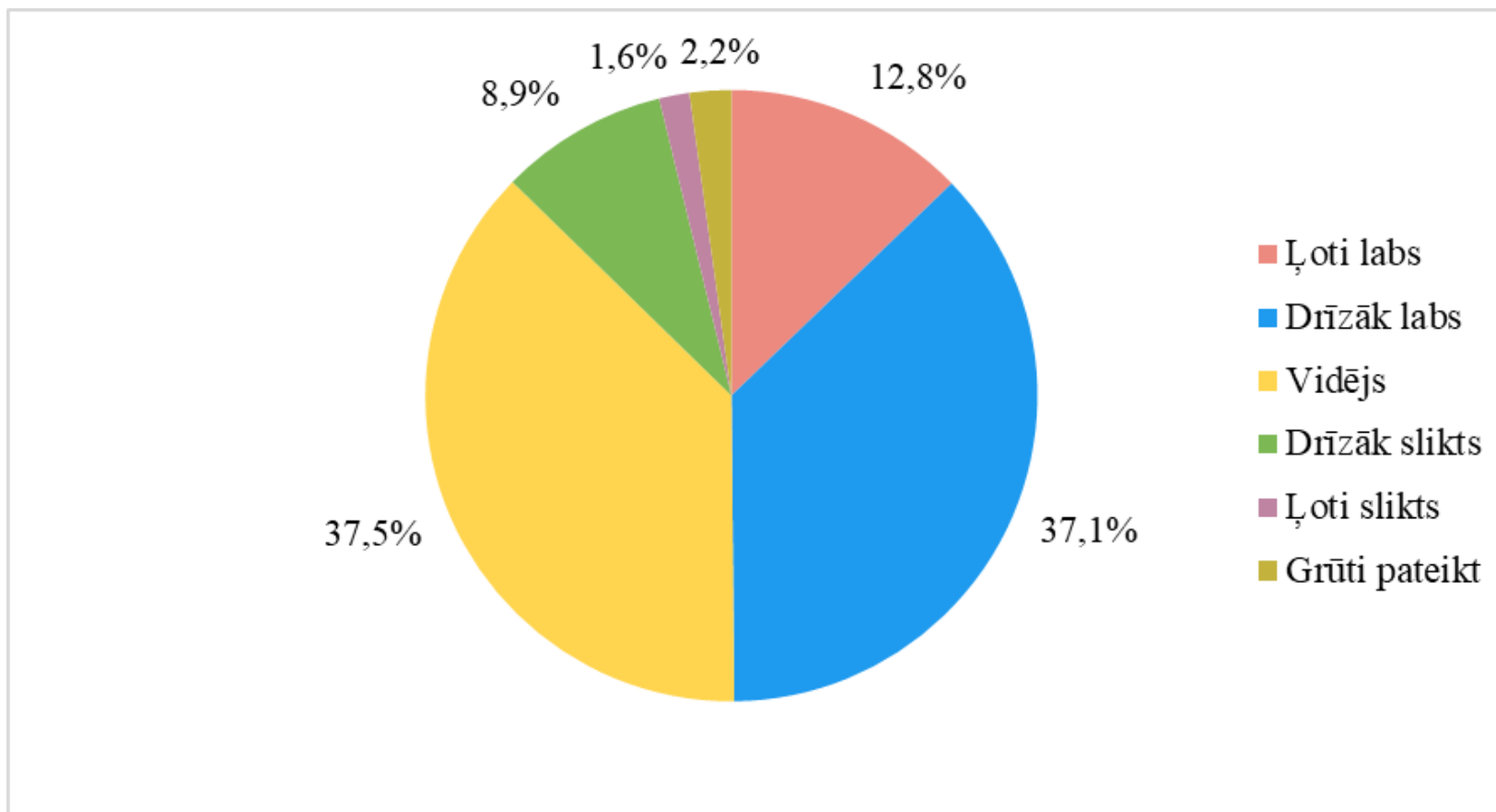
Pētījuma rezultāti

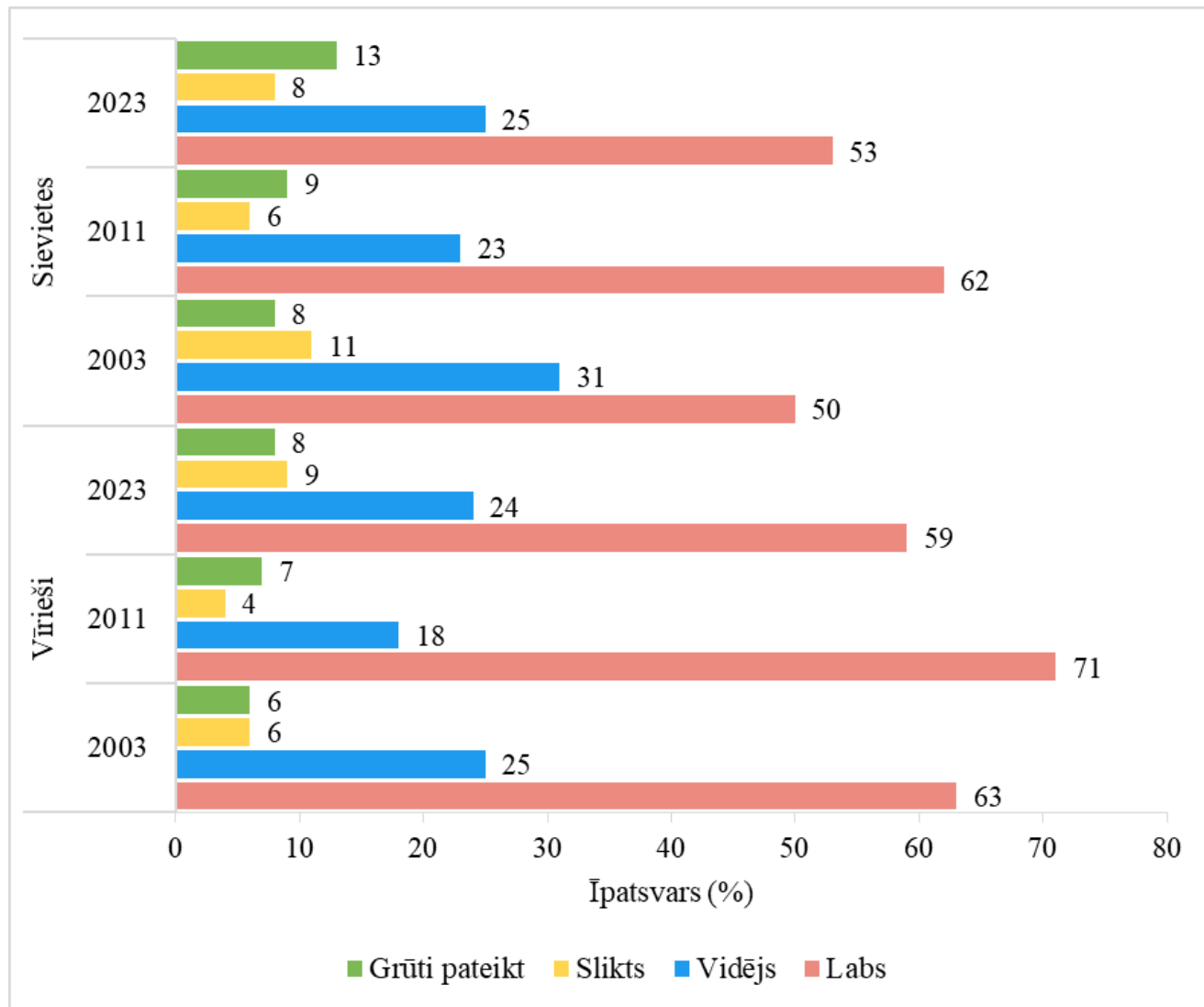
Sociāli demogrāfiskais raksturojums

Raksturlielums	Vīrieši		Sievietes		Kopā	
	n	%	n	%	n	%
Vecums (gados)						
15-24	330	15,8	311	14,9	641	15,3
25-49	1133	54,1	1056	50,6	2189	52,4
50-64	632	30,2	719	34,5	1351	32,3
Izglītības līmenis						
Pamatizglītība vai zemāka	385	18,5	281	13,5	666	16,0
Vidējā	462	22,2	402	19,3	864	20,8
Profesionālā vidējā	732	35,2	545	26,2	1277	30,7
Augstākā	503	24,2	852	41,0	1355	32,6

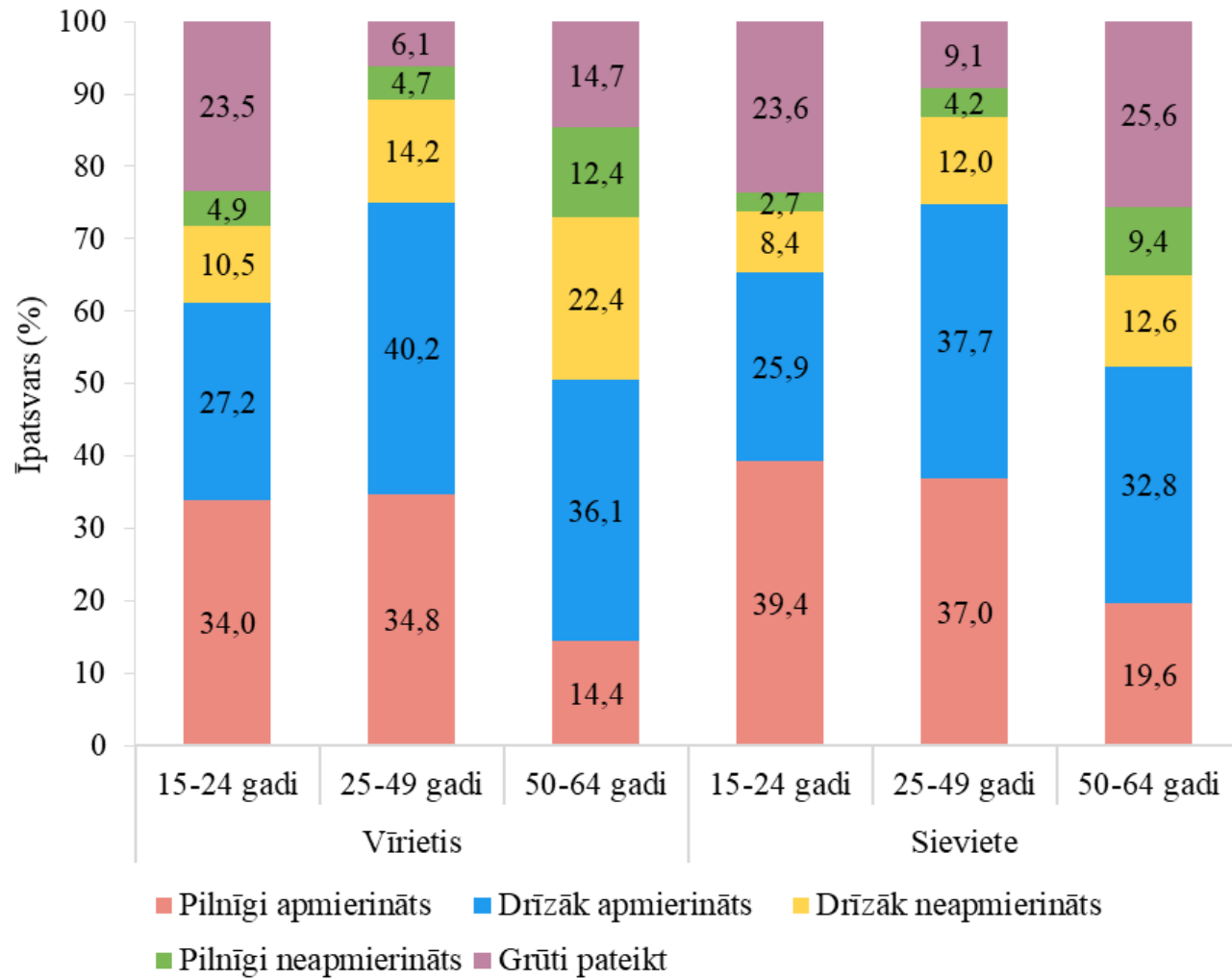
Veselības pašvērtējums

Iedzīvotāju īpatsvars veselības stāvokļa pašvērtējuma grupās pēdējo 12 mēnešu laikā, 2023.gada dati (n=4170) (%)

15-49 gadus vecu iedzīvotāju
 īpatsvars seksuālās un
 reproduktīvās veselības
 pašvērtējuma un dzimuma
 grupās, 2003. (n = 2451), 2011. (n =
 2617), 2023. (n=2805) gada dati (%)

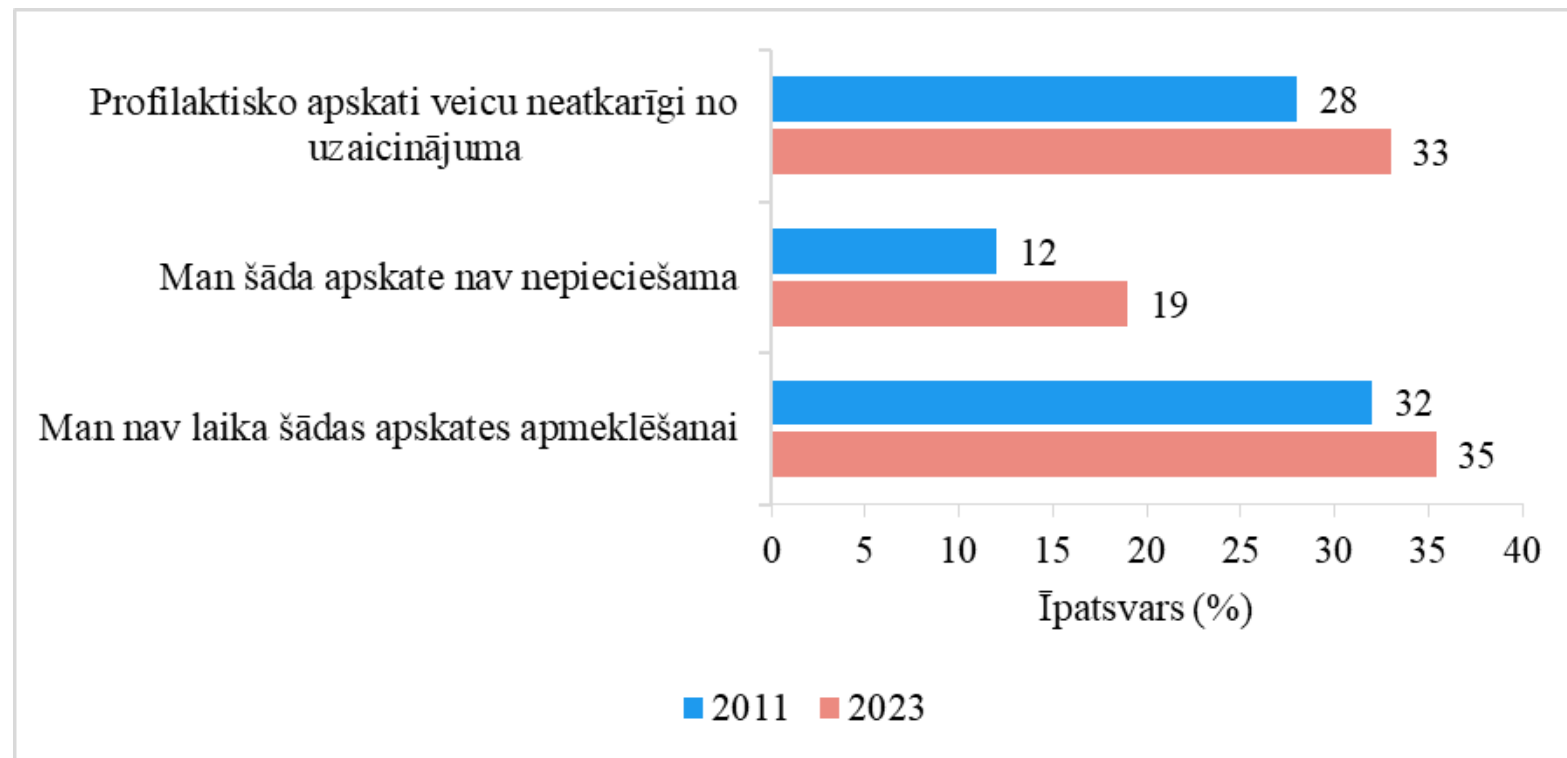
Iedzīvotāju īpatsvars
apmierinātības ar pašreizējo
seksuālo dzīvi dzimuma un
vecuma grupās, 2023.gada dati (n =
4123) (%)

Secinājumi

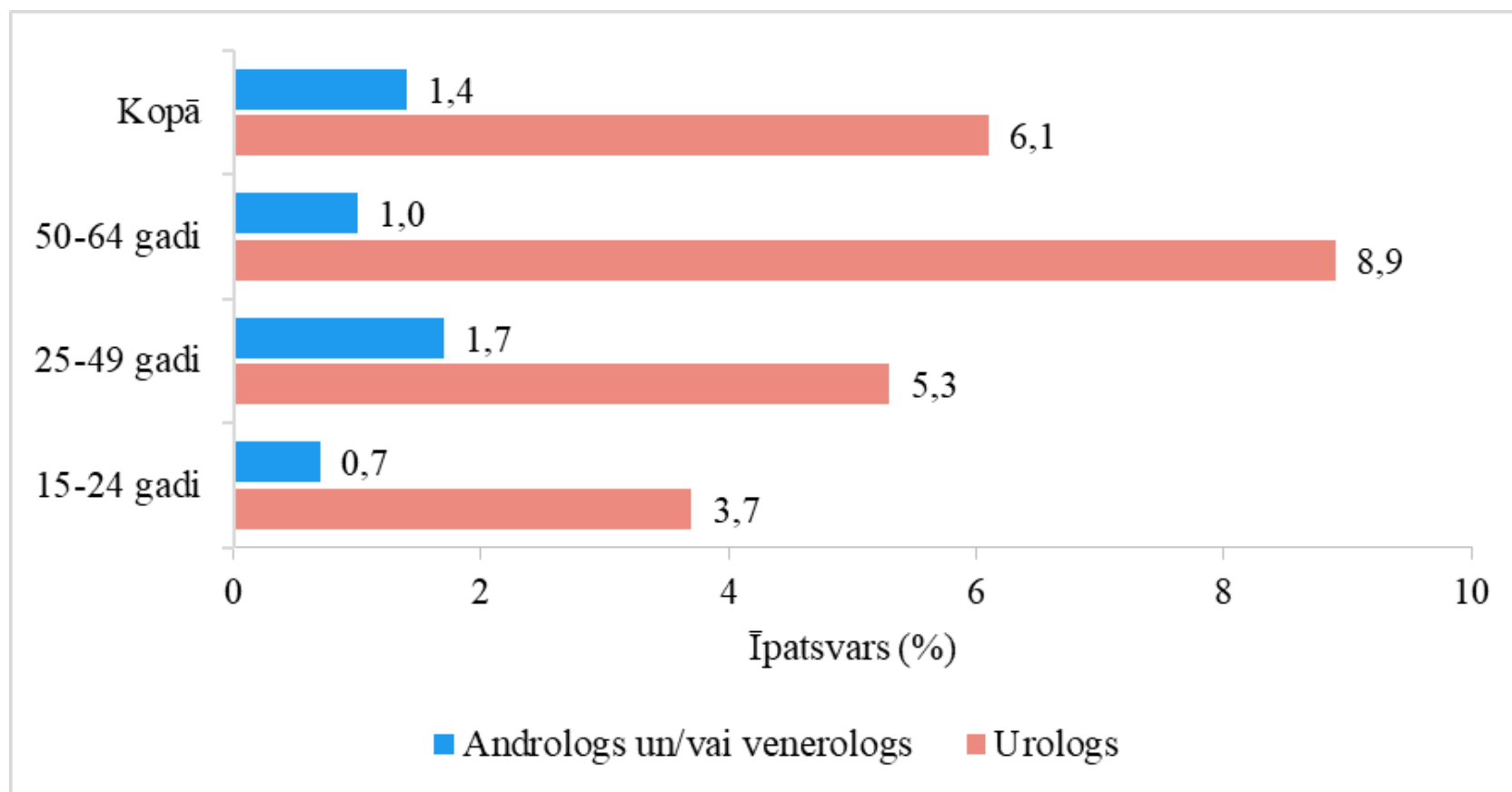
- ❖ 2023. gadā savu **veselības stāvokli** kā ļoti vai drīzāk labu novērtējusi puse iedzīvotāju. Laikā no 1997. līdz 2011. gadam šādu iedzīvotāju īpatsvars palielinājās, savukārt 2023.gadā vērojams neliels šī īpatsvara kritums.
- ❖ 2023. gadā savu **seksuālās un reproduktīvās veselības stāvokli** pēdējā gada laikā kā ļoti vai drīzāk labu ir novērtējuši nedaudz vairāk kā puse iedzīvotāju. Lielāks īpatsvars šādu personu ir vīriešu, gados jaunāku iedzīvotāju vidū. Laikā no 2003. līdz 2023. gadam sieviešu īpatsvars reproduktīvā vecumā, kas savu seksuālo un reproduktīvo veselību vērtējušas kā ļoti vai drīzāk labu, ir pieaudzis.
- ❖ 66% iedzīvotāju ir pilnībā vai drīzāk apmierināti ar **savu pašreizējo seksuālo dzīvi**. Apmierinātākie ir iedzīvotāji vecumā no 25-49 gadiem, iedzīvotāji ar pamata vai vidējo izglītību un personas, kuras dzīvo kopā ar partneri.

Veselības pārbaudes un ārsta apmeklējumi

25-49 gadus vecu sieviešu īpatsvars dzemdes kakla vēža skrīninga izmeklējuma neveikšanas pēc uzaicinājuma saņemšanas iemeslu grupās, 2011. (n=NA) un 2023. (n=191) gada dati (%)

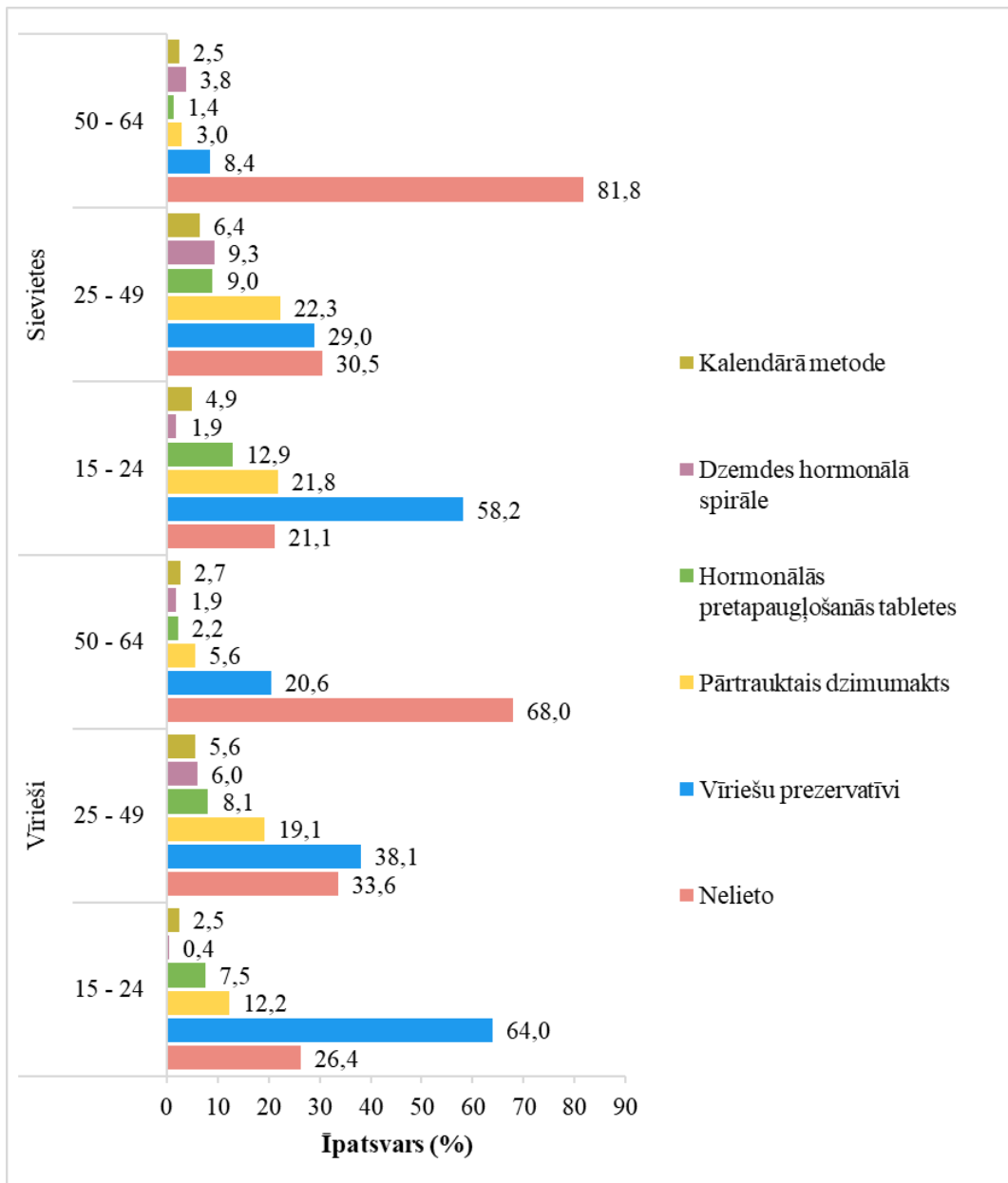
Vīriešu reproduktīvās veselības speciālistu pēdējo 12 mēnešu laikā apmeklējušo īpatsvars vecuma grupās, 2023.gada dati (n=1987) (%)

Secinājumi

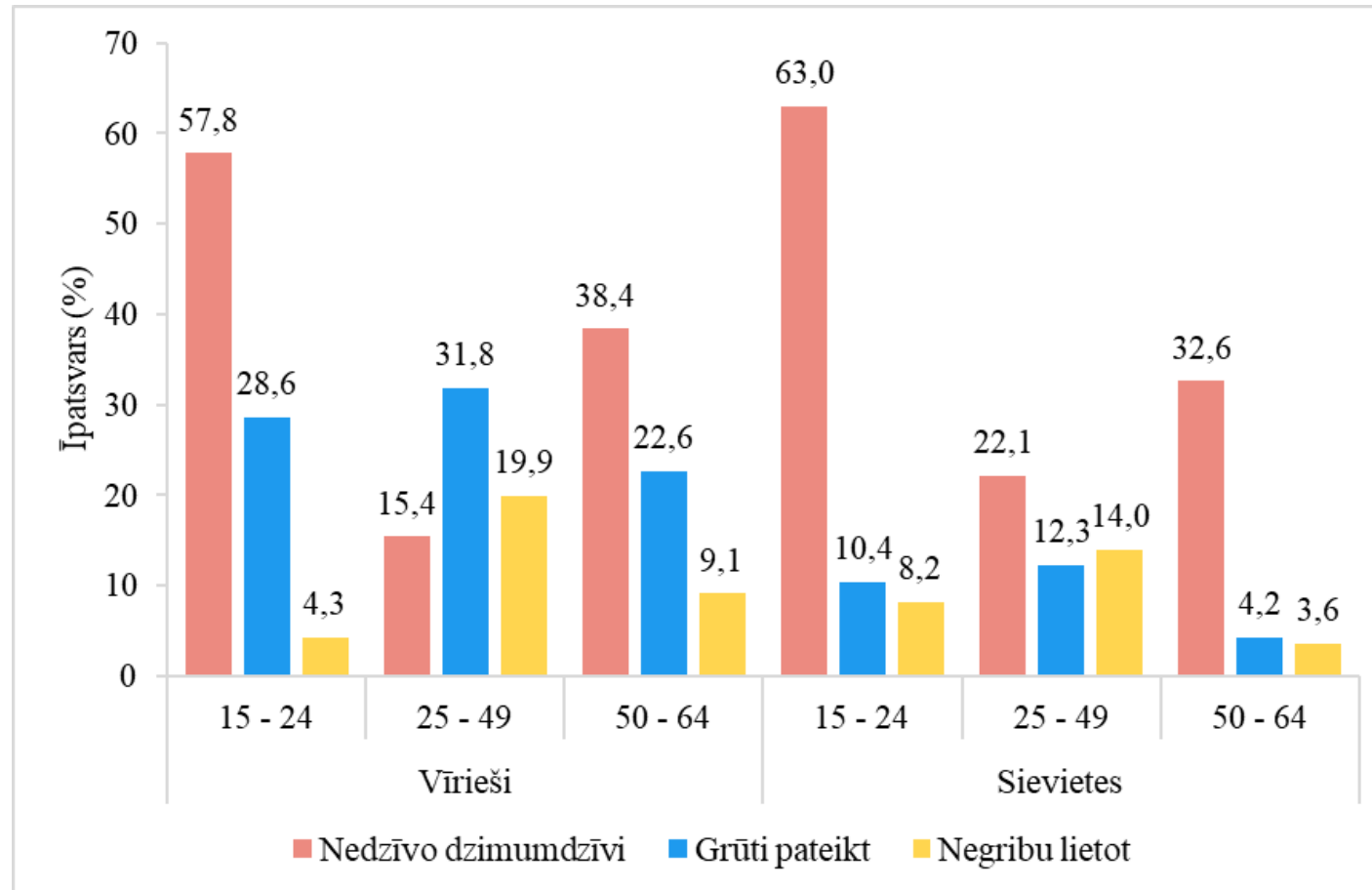
- ❖ Uzaicinājumu veikt **dzemdes kakla vēža skrīningu** pēdējo 3 gadu laikā saņēmušas 73% sieviešu vecumā no 25 gadiem (kas ir augstāks īpatsvars nekā 2011.gadā). Lielākā daļa (74%) no tām ir devušās šo izmeklējumu veikt. Izplatītākie iemesli skrīninga neveikšanai ir laika trūkums un viedoklis, ka izmeklējums nav nepieciešams.
- ❖ Pēdējā gada laikā **urologu** apmeklējuši 6% vīriešu, **andrologu un/vai venerologu** - 1%. Speciālistus apmeklējušo vīriešu īpatsvars ir augstāks gados vecākiem vīriešiem, vīriešiem ar augstāku izglītības līmeni, augstākiem ienākumiem un Rīgā dzīvojošajiem.

Kontracepcija

Izmantoto kontracepcijas līdzekļu lietošanas izplatība šobrīd iedzīvotājiem, kuriem jebkad ir bijušas dzimumattiecības, dzimuma un vecuma grupās, 2023.gada dati (n=3803) (%)

Kontracepcijas nelietošanas iemeslu izplatība iedzīvotājiem, kas šobrīd nelieto nevienu kontracepcijas metodi, dzimuma un vecuma grupās, 2023.gada dati (n=1889) (%)

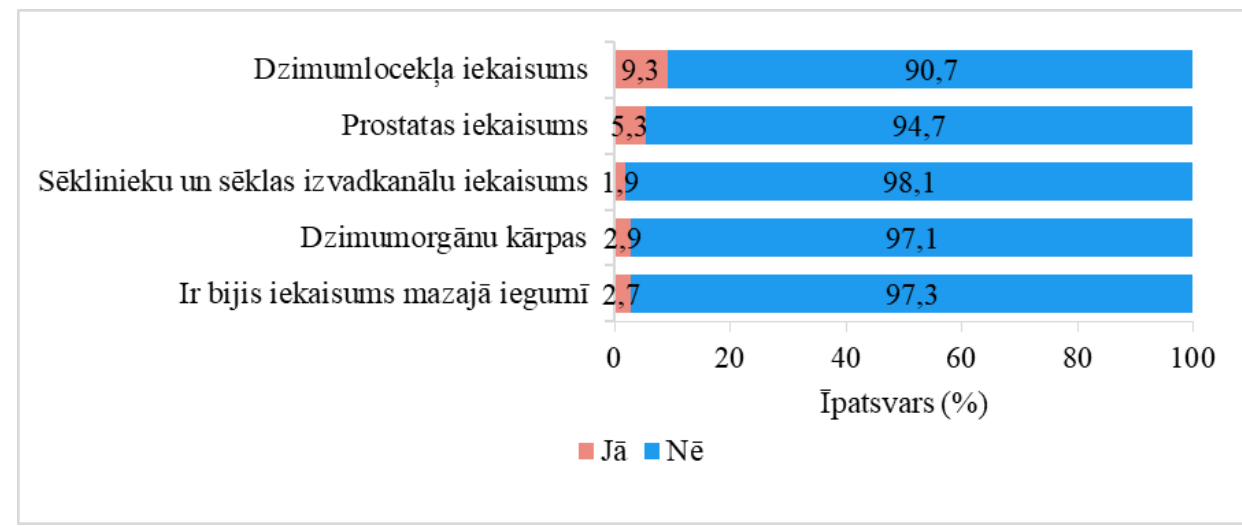
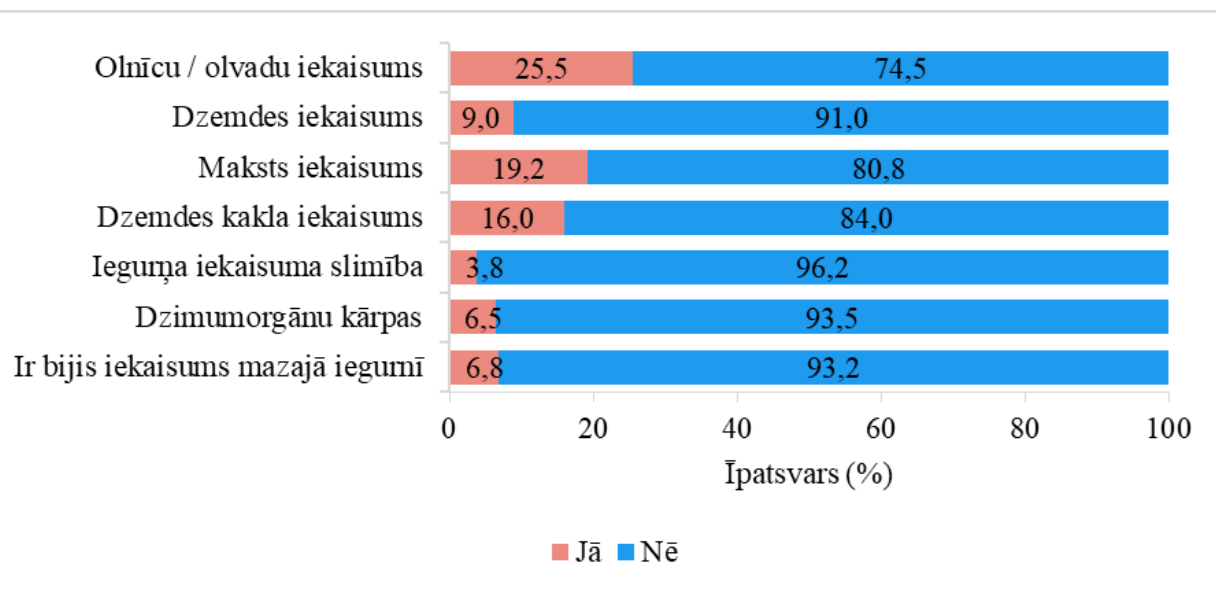
Secinājumi

- ❖ Internets ir arī galvenais informācijas avots, no kura **vēlētos informāciju par kontracepciju saņemt** vīrieši un jaunieši. Sievietēm vadošais vēlamais informācijas avots ir ginekologs. Trešdaļa iedzīvotāju šādu informāciju vēlētos saņemt no ģimenes ārsta. Jaunieši kā vēlamus informācijas avotus norāda arī skolu un vecākus.
- ❖ Populārākās **šobrīd lietotās kontracepcijas metodes** ir vīriešu prezervatīvs, pārtrauktais dzimumakts un hormonālās pretapaugļošanās tabletes.
- ❖ Attiecībā uz **kontracepcijas metodēm, kuras iedzīvotāji lietotu vislabprātāk**, dominē prezervatīvi, kam seko hormonālās pretapaugļošanās tabletes, dzemdes spirāles, pārtrauktais dzimumakts un kalendārā metode. Trešdaļa iedzīvotāju vislabprātāk nelietotu nevienu no kontracepcijas metodēm (lielāks šādu personu īpatsvars ir zemākas izglītības grupā).
- ❖ Vadošie kontracepcijas pašreizējas **nelietošanas iemesli** ir dzimumdzīves neesamība, menopauze / vecums un trešā izplatītākā atbilde ir “grūti pateikt”.

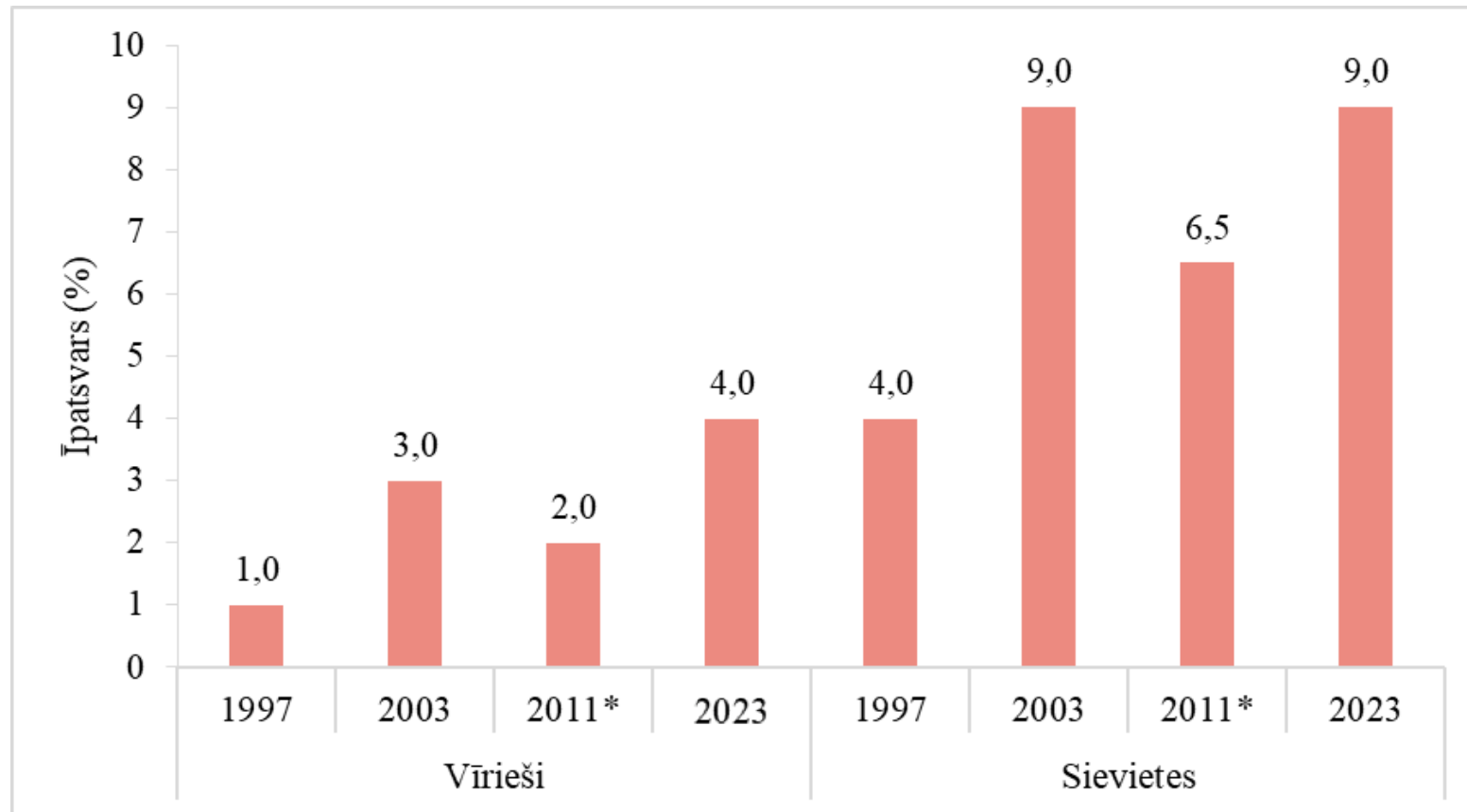
Slimības

Sieviešu īpatsvars ar jebkad piedzīvotu dzimumorgānu saslimšanu, 2023.gada dati (n=1924)(%)

Vīriešu īpatsvars ar jebkad piedzīvotu dzimumorgānu saslimšanu, 2023.gada dati (n=1915)(%)

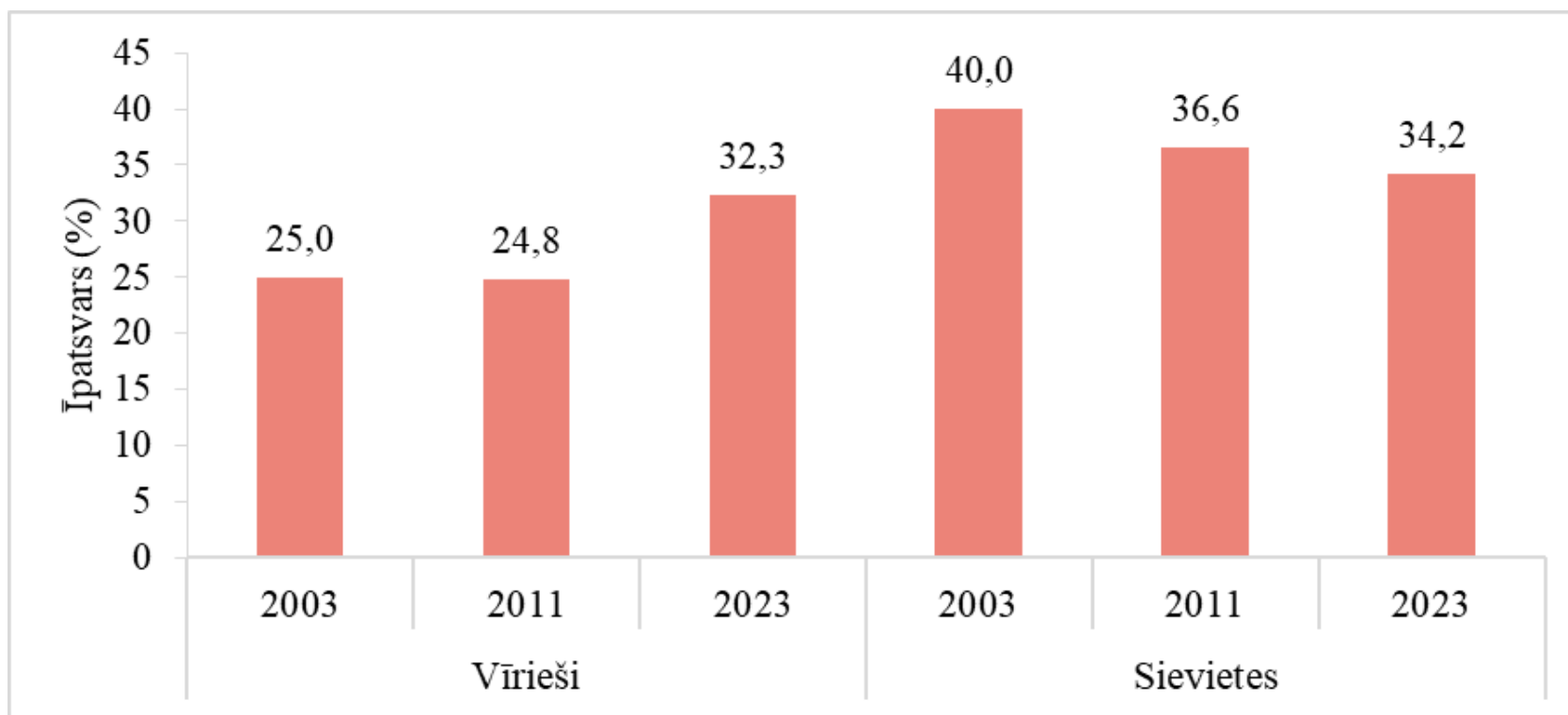

ledzīvotāju īpatsvars aizdomu par neauglību un dzimuma grupās 1997. (n=NA), 2003. (n=2611), 2011. (n=NA) un 2023. (n=2456) gada dati (%)

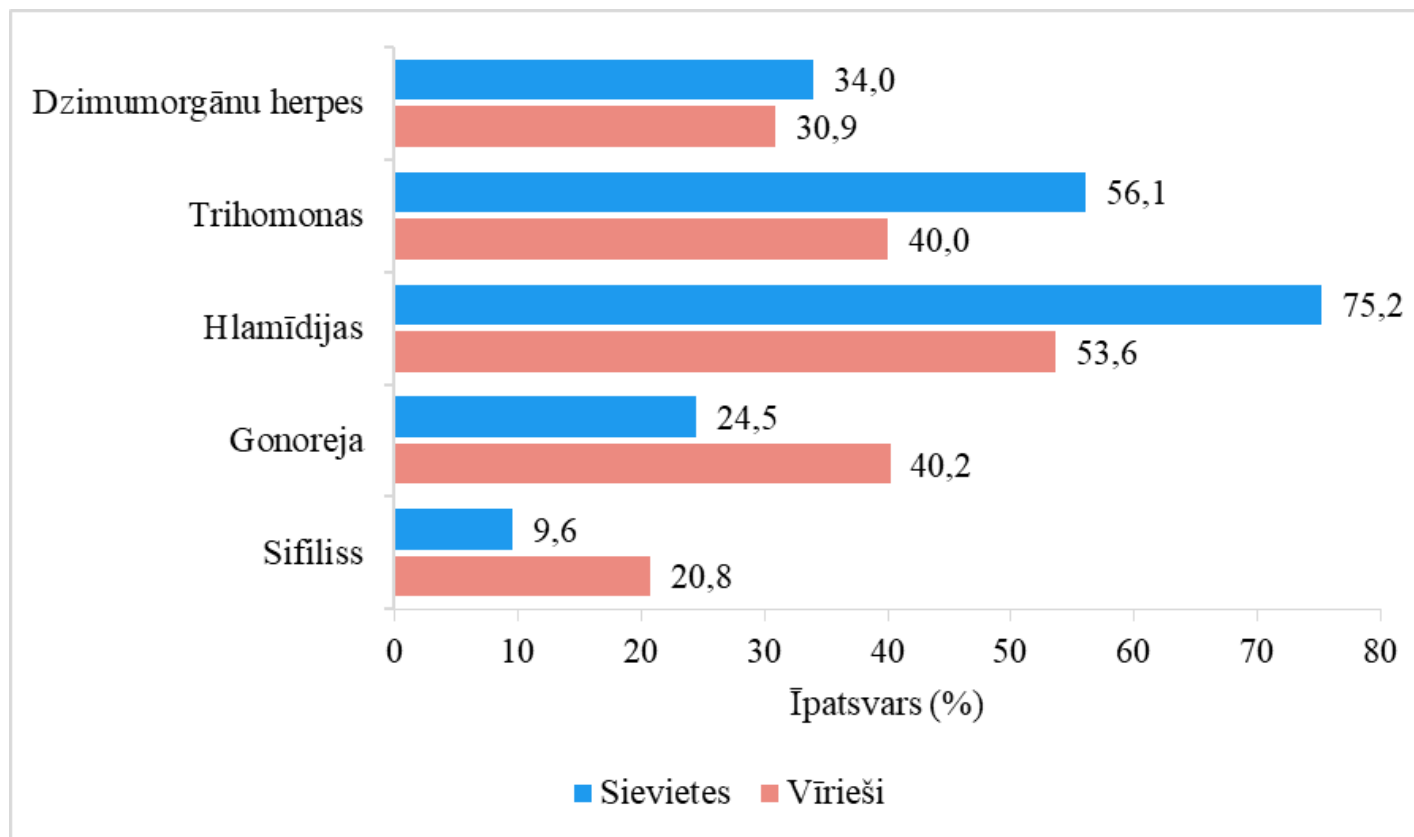
* definīcija – dzīvojot regulāru dzimumdzīvi un nelietojot nevienu kontracepcijas metodi, grūtniecība nav iestājusies viena gada laikā

15-49 gadus vecu HIV pārbaudi veikušo iedzīvotāju īpatsvars dzimuma grupās, 2003. (n=NA), 2011. (n=NA) un 2023. (n=2771) gada dati (%)

Atsevišķu STI īpatsvars iedzīvotājiem, kuri jebkad slimojuši ar STI, dzimumu grupās, 2023.gada dati (n=238) (%)

STI mūža
prevalence –
7%

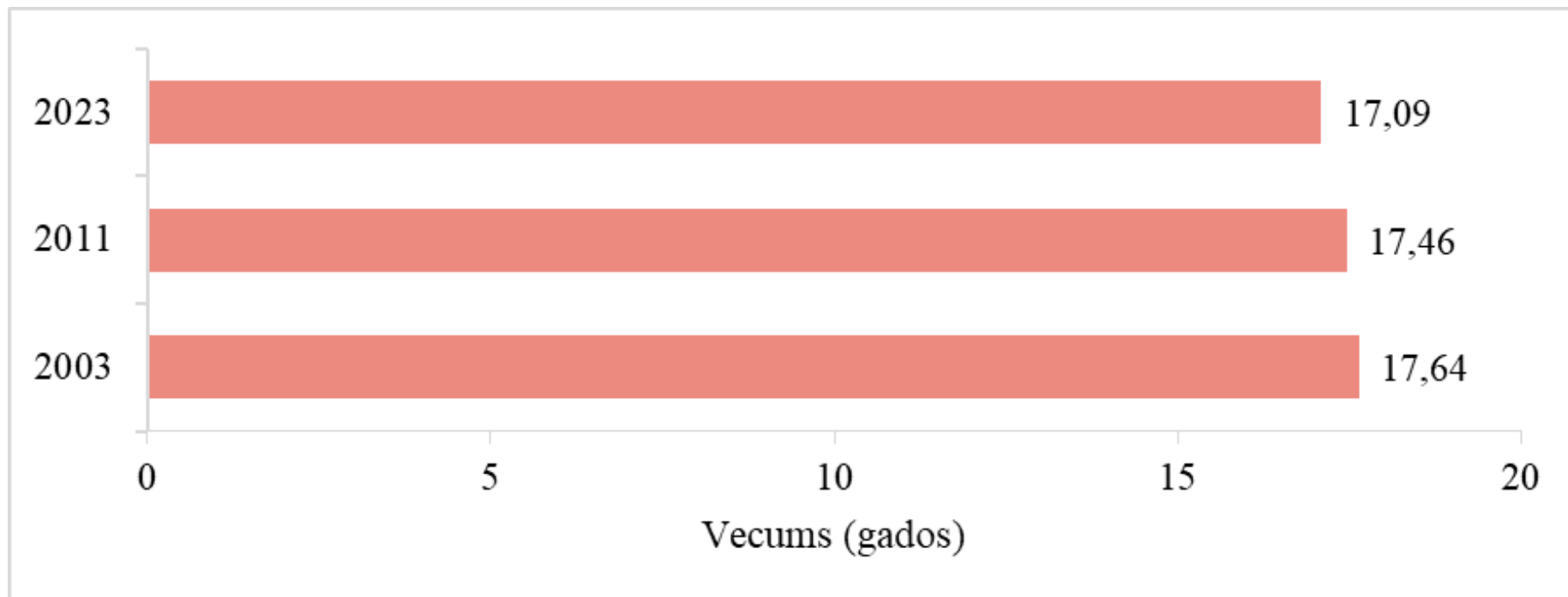

Secinājumi

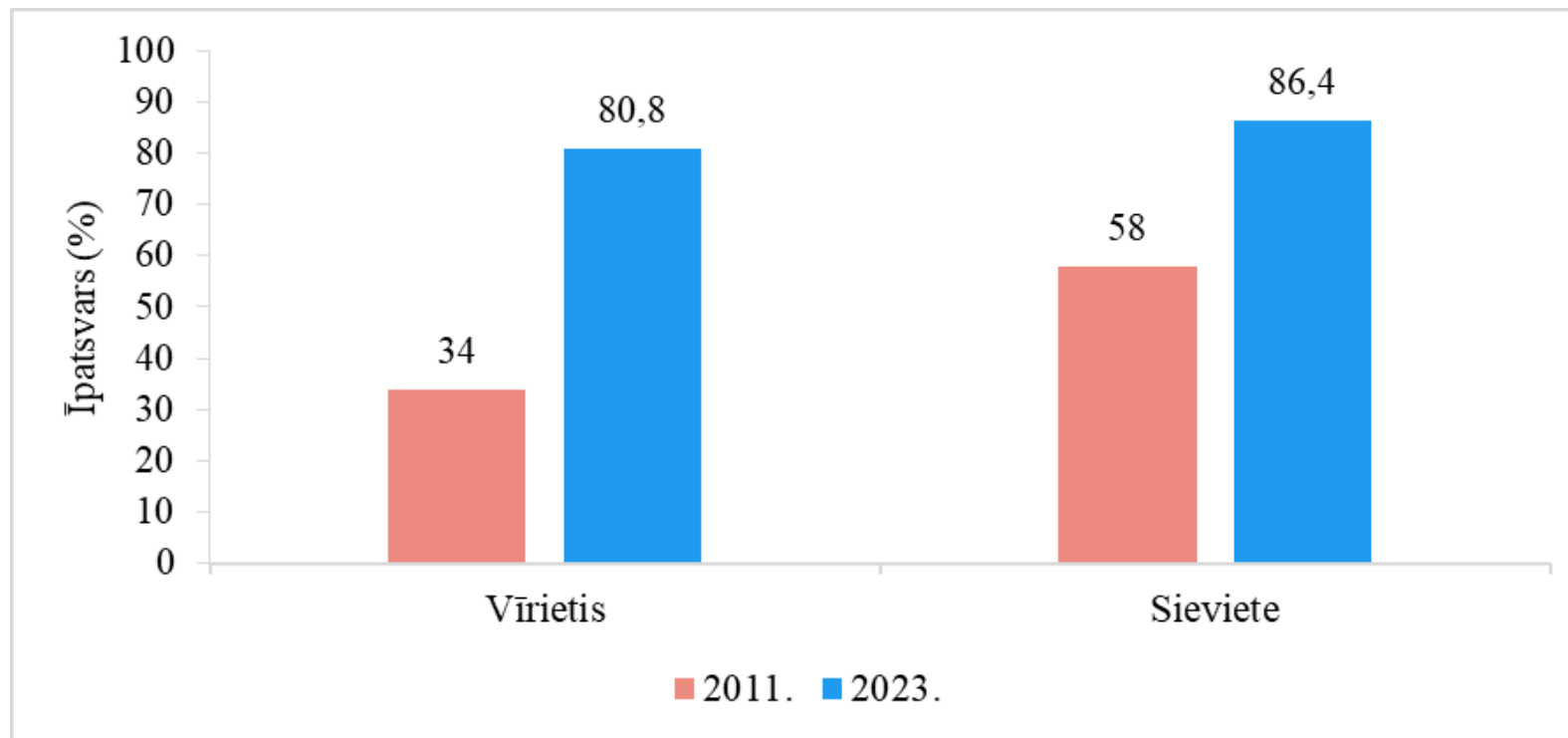
- ❖ Ceturtdaļai sieviešu jebkad ir bijis olnīcu/olvadu **iekaisums**, piektajai daļai - maksts iekaisums, sestajai daļai - dzemdes kakla iekaisums. Vīrieši visbiežāk saskārušies ar dzimumlocekļa iekaisumu un prostatas iekaisumu.
- ❖ Aizdomas par **neauglību** ir 8% sieviešu un 4% vīriešu (rādītājs reprodūktīvā vecuma iedzīvotāju vidū 2023.gadā ir augstāks kā 2011.gadā, tomēr līdzīgs kā 2003.gadā). Valsts apmaksāto neauglības ārstēšanu izmantojuši 2,2% neauglību ārstējušo iedzīvotāju, vidēji rindā uz pakalpojumu gaidot 8 mēnešus.
- ❖ **Pārbaudi uz HIV** dzīves laikā ir veikuši trešā daļa iedzīvotāju, īpatsvaram esot augstākam sieviešu un laukos dzīvojošo vidū. Salīdzinājumā ar 2 iepriekšējo gadu aptaujām reprodūktīvā vecuma iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir veikuši HIV testu, ir samazinājies sieviešu, bet pieaudzis vīriešu vidū.
- ❖ Tikai trešdaļai iedzīvotāju ir minimālas apmierinošas **zināšanas par HIV**.
- ❖ **STI mūža prevalence** iedzīvotājiem ir 7%. Visvairāk ziņotās infekcijas ir hlamīdioze, trihomoniāze un dzimumorgānu herpes infekcija. 7% sieviešu un 20% vīriešu par STI nav informējuši savus partnerus.

Seksuālā pieredze

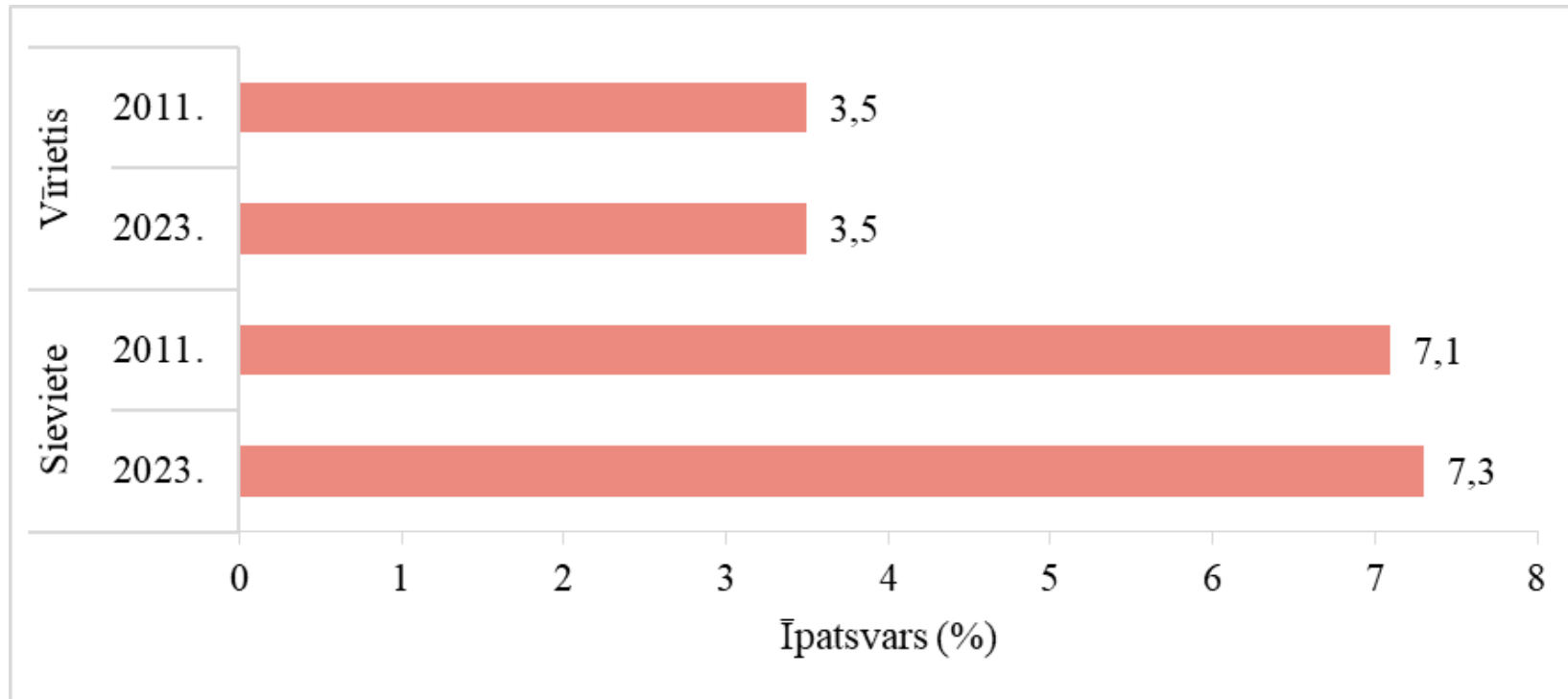
Vidējais vecums (gados), kurā uzsākta dzimumdzīve 20-24 gadus vecu jauniešu populācijā, 2003. (n=369), 2011. (n=470), 2023. (n=255) gada dati

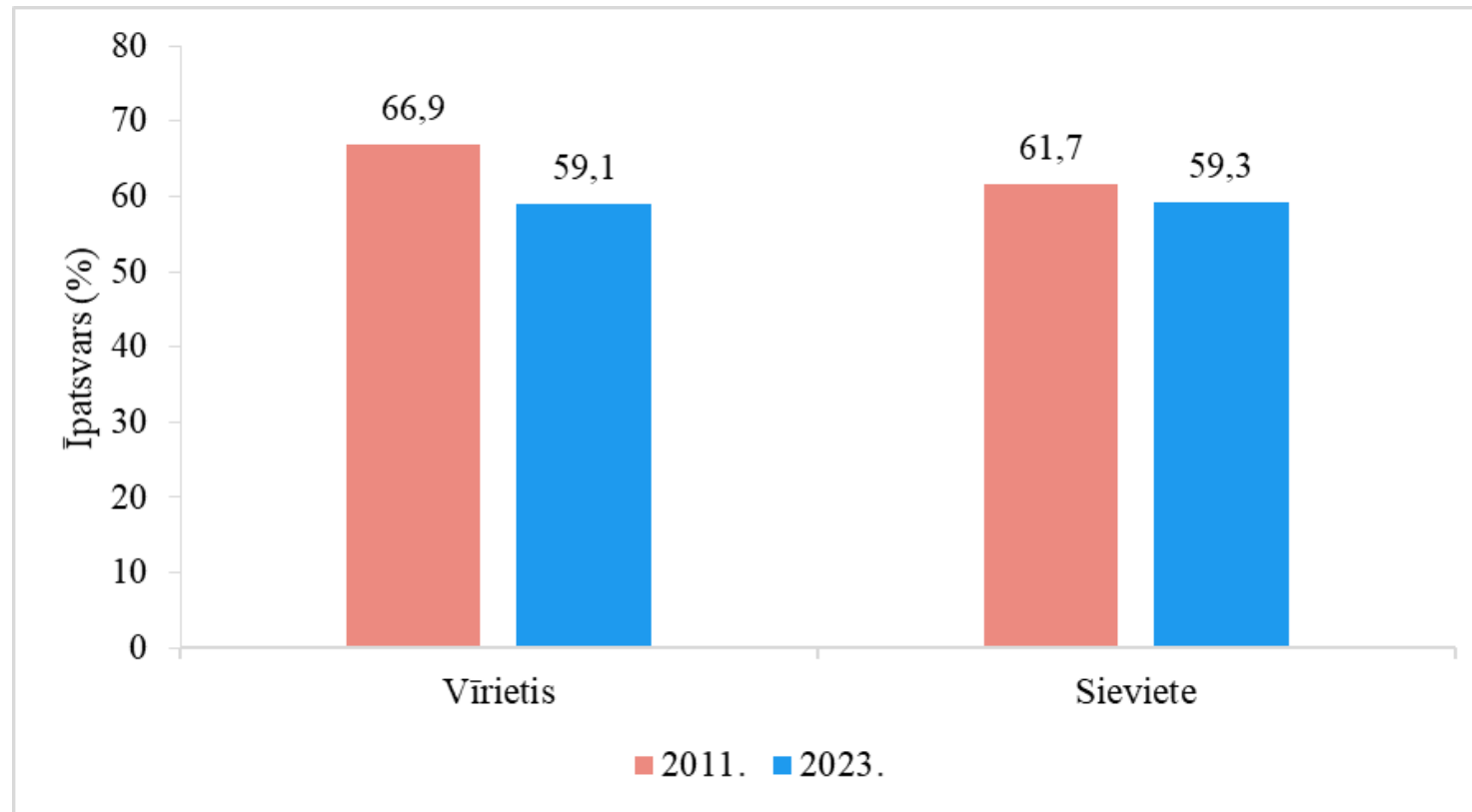
15-49 gadus vecu iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav bijušas gadījuma rakstura dzimumattiecības pēdējo 12 mēnešu laikā, dzimuma un vecuma grupās, 2011. (n=NA), 2023. (n=2067) gada dati (%)

15-49 gadus vecu iedzīvotāju īpatsvars, kuriem kaut reizi dzīvē ir bijušas seksuālas attiecības ar sava dzimuma partneri, dzimuma grupās, 2011. (n=NA), 2023. (n=2503) gada dati (%)

15-49 gadus vecu iedzīvotāju īpatsvars, kuriem pēdējo 12 mēnešu laikā dzimumattiecības ir reizi nedēļā vai biežāk, dzimuma grupās, 2011. (n=NA), 2023. (n=1482) gada dati (%)

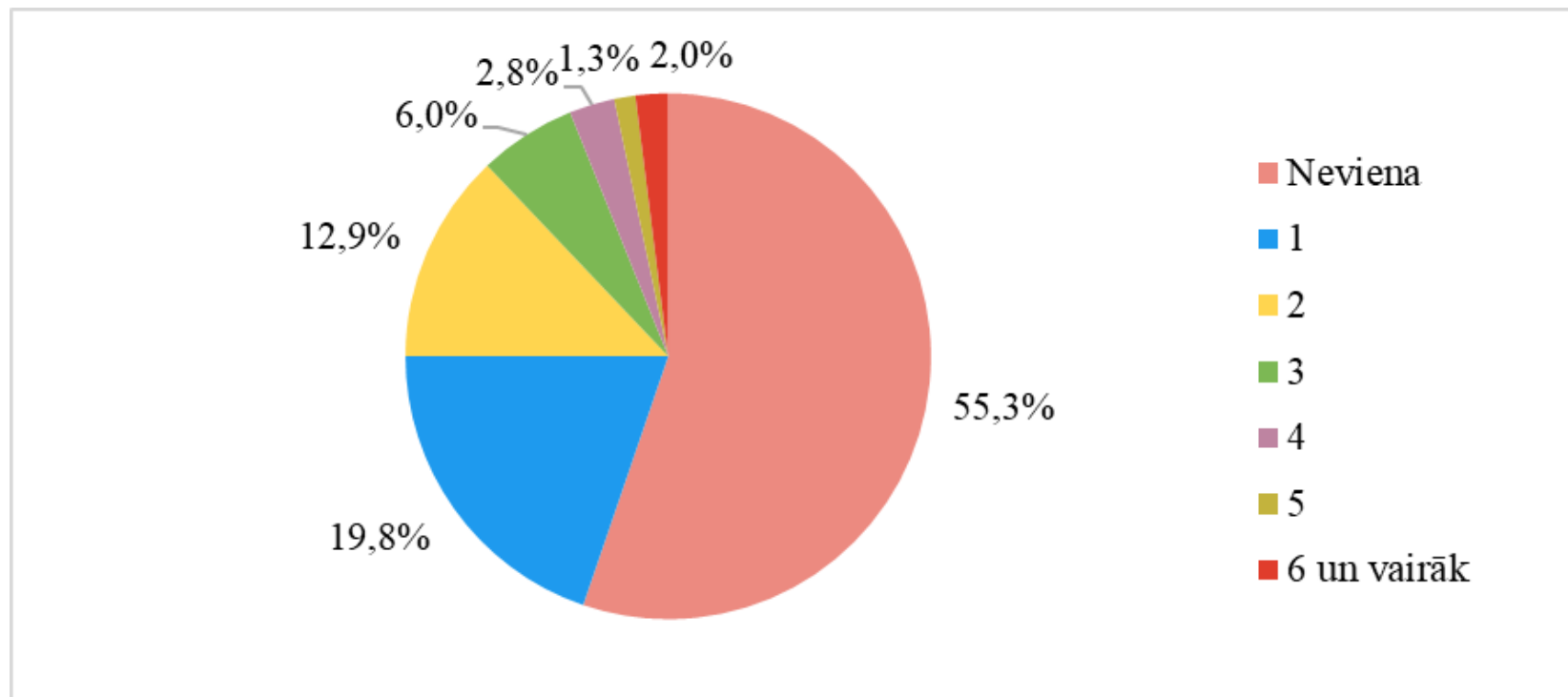

Secinājumi

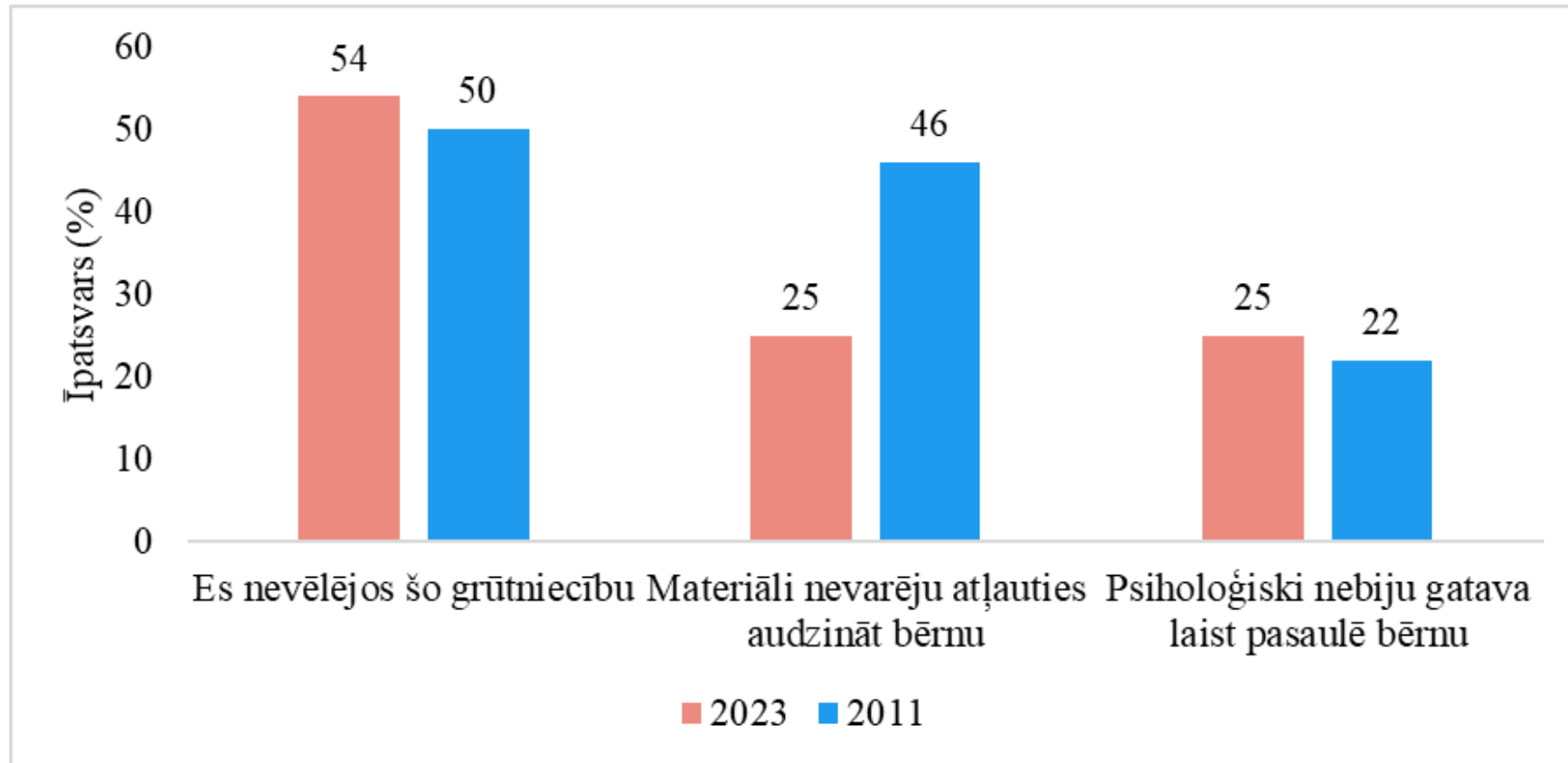
- ❖ Vidējais **dzimumdzīves uzsākšanas vecums** iedzīvotājiem no 15-64 gadiem ir 18,1 gads. 20-24 gadus vecu jauniešu grupā dzimumattiecību uzsākšanas vecums kopš 2003.gada ir samazinājies par pusgadu (2023.gadā – 17,1 gads).
- ❖ Kopumā 15-64 gadus veciem iedzīvotājiem dzīves laikā bijuši vidēji 9,0 **sekса partneri**, bet pēdējo 12 mēnešu laikā - 1,2. Kopš 2011.gada sarucis reproduktīvā vecuma iedzīvotāju īpatsvars, kuriem pēdējā gada laikā ir bijis vairāk kā viens dzimumpartneris.
- ❖ **Gadījuma rakstura dzimumattiecības** pēdējā gada laikā bijušas 14% iedzīvotāju. Kopš 2011.gada šādu reproduktīvā vecuma iedzīvotāju īpatsvars ir sarucis. Gadījuma sekса laikā prezervatīvus vienmēr lietojuši tikai trešā daļa iedzīvotāju. Īpaši satraucošs ir fakts, ka gadījuma sekса laikā 90% 50-64 gadus vecu sieviešu prezervatīvus neizmanto nekad.
- ❖ **Sekss ar sava dzimuma partneri** kaut reizi dzīvē bijis 5% iedzīvotāju. Minētais rādītājs reproduktīvā vecuma iedzīvotājiem kopš 2011.gada saglabājies nemainīgs.
- ❖ Reproduktīvā vecuma iedzīvotāju vidū, salīdzinājumā ar 2011.gadu, samazinājies tādu iedzīvotāju īpatsvars, kuriem **sekss ir reizi nedēļā vai biežāk** (2023.gadā šis rādītājs ir 59%). Sekss vismaz reizi nedēļā ir mazākam īpatsvaram sieviešu, gados vecāku iedzīvotāju un laukos dzīvojošo.

Grūtniecības norise, aborti

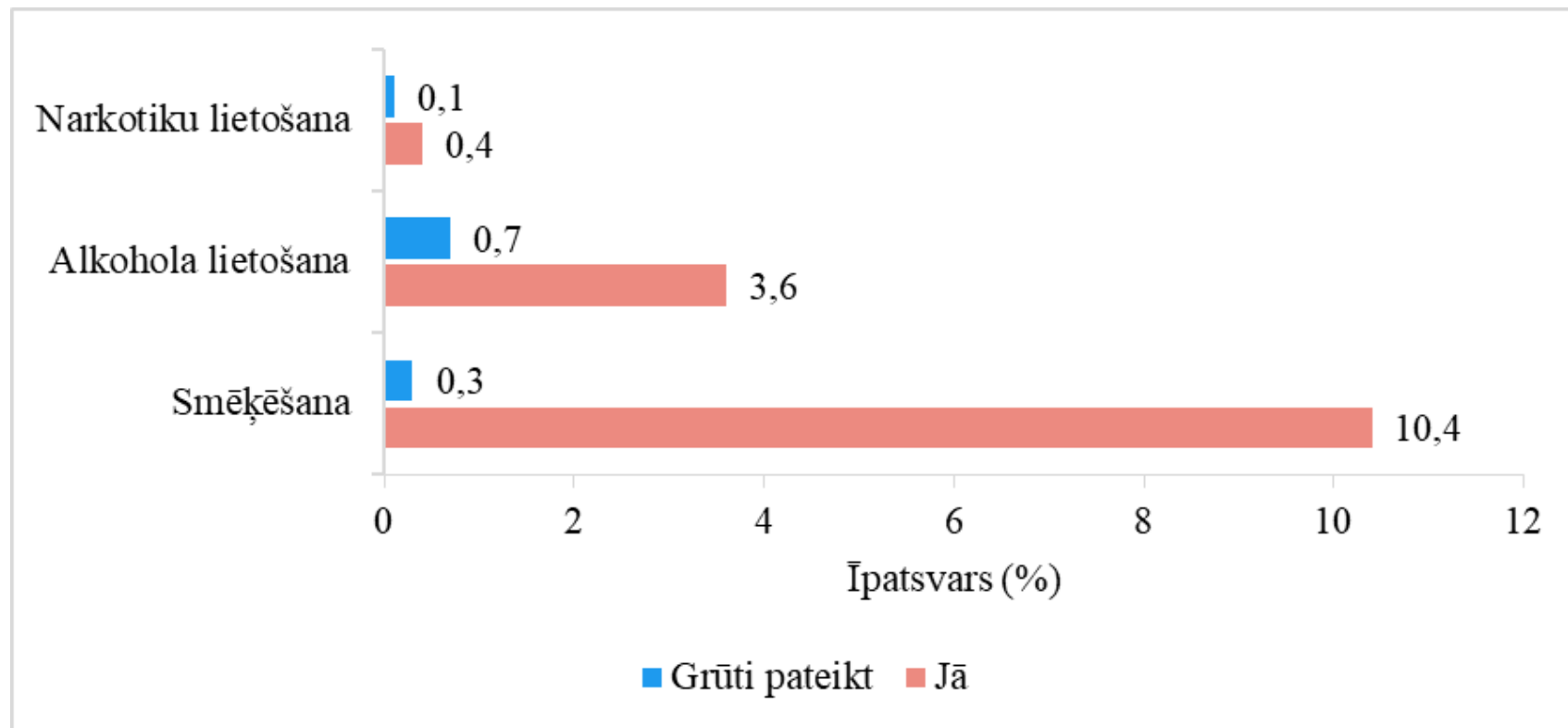
Iedzīvotāju īpatsvars neplānotu grūtniecību skaita grupās, 2023.gada dati (n=2711) (%)

15-49 gadus vecu sieviešu, kuras ziņojušas par vismaz vienu mākslīgo abortu pēdējo piecu gadu laikā, īpatsvars izplatītāko aborta veikšanas iemeslu grupās, 2011. (n=NA), 2023.gada dati (n=51)

Atkarību izraisošās vielas pēdējās grūtniecības laikā lietojušo sieviešu īpatsvars, 2023.gada dati (n=1563) (%)

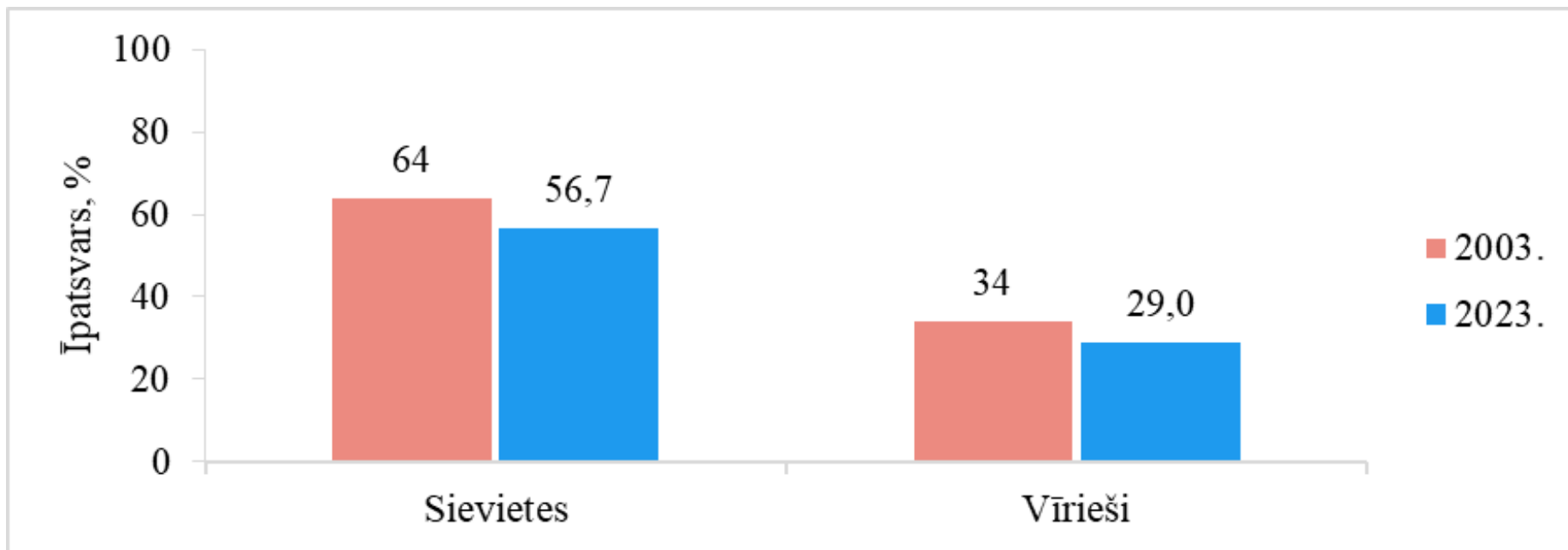

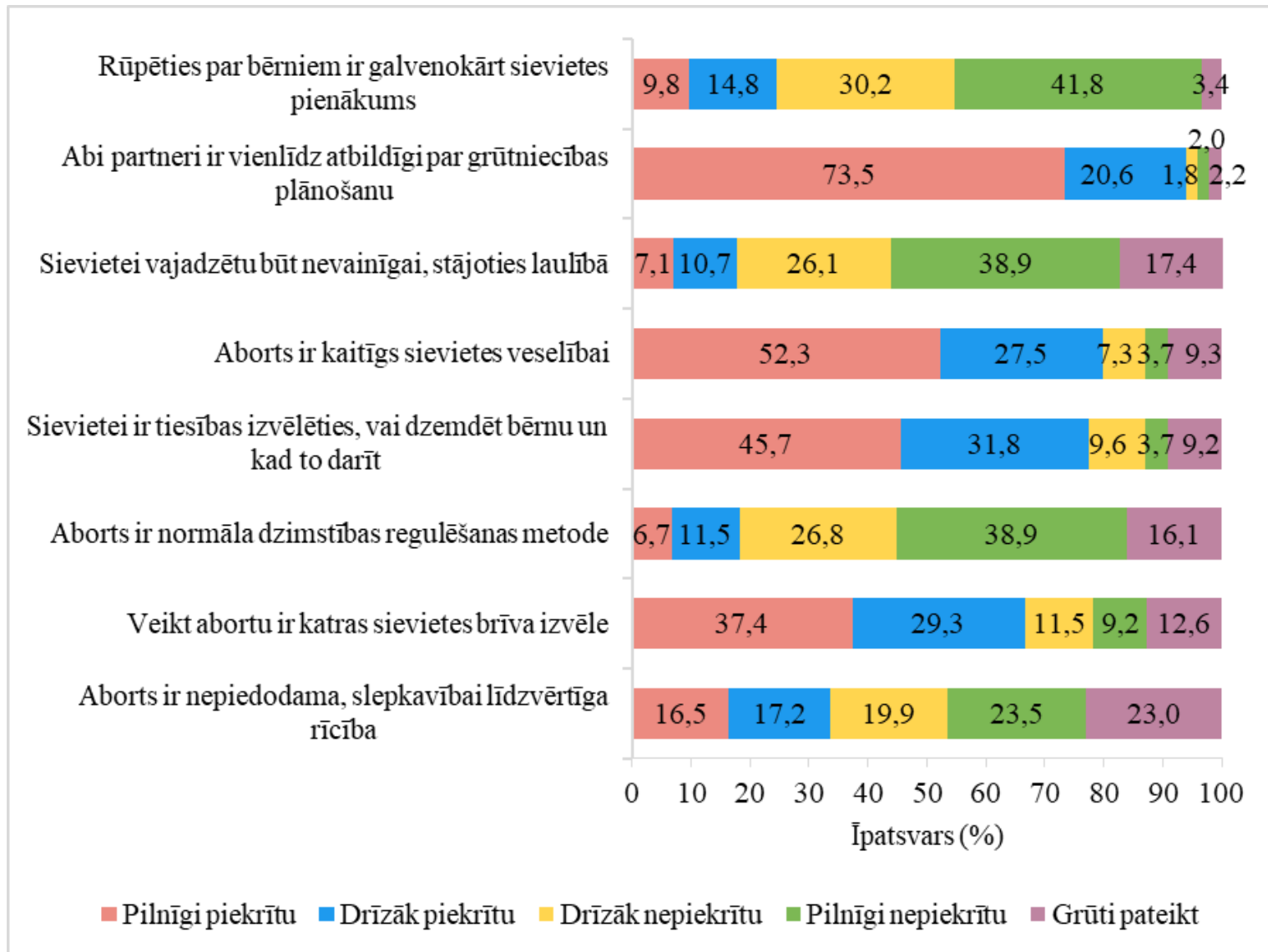
Secinājumi

- ❖ 39% reproduktīvā vecuma iedzīvotāju ziņo, ka vismaz viena no **grūtniecībām ir bijusi neplānota**. Neplānotas grūtniecības iestāšanās gadījumā izplatītākās izmantotās kontracepcijas metodes, līdzīgi kā iepriekšējos pētījumos, ir prezervatīvi, pārtrauktais dzimumakts un kalendārā metode.
- ❖ Iedzīvotāju vecumā no 15-49 gadiem vidū, kuri norādīja par vismaz vienu grūtniecību, 76,0% min, ka dzīves laikā nav bijis neviens **mākslīgais aborts**. Līdzīgi kā 2011.gadā, puse kā iemeslu norādījuši grūtniecības nevēlēšanos, savukārt ceturtdaļa minējuši, ka materiāli nevar atļauties audzināt bērnu, un vēl ceturtdaļa nav psiholoģiski gatavi kļūt par vecākiem.
- ❖ Nesenākās **grūtniecības laikā smēķējusi** katra desmitā sieviete (parasti jaunietes, sievietes ar zemāku izglītību, zemākiem ienākumiem un nestrādājošās; rādītājs reproduktīvā vecuma sieviešu vidū kopš 2011.gada ir samazinājies), alkoholu lietojušas 4% sieviešu.
- ❖ Tikai 0,6% sieviešu norāda, ka ir bērnu dzemdējušas plānotās **mājdzemdībās**.

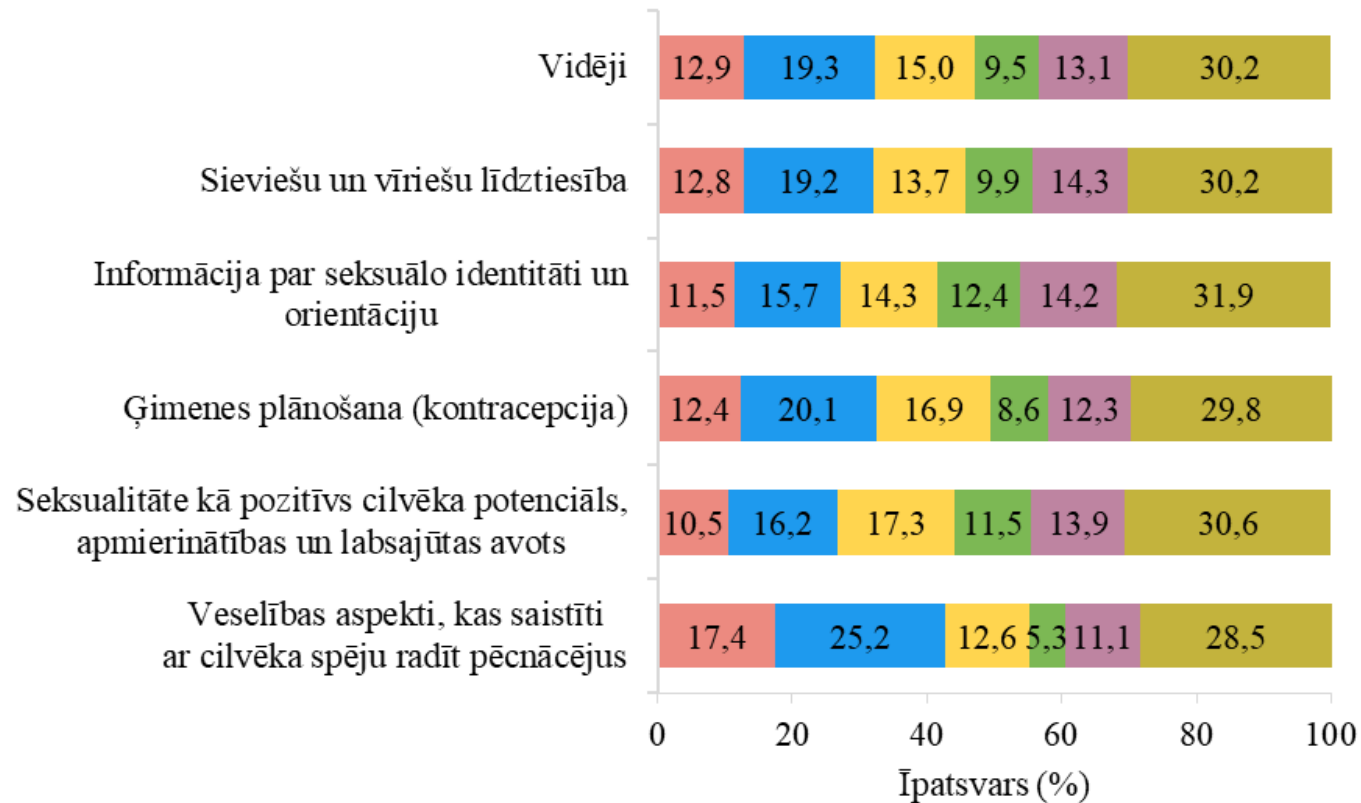
Zināšanas un attieksmes

15-49 gadus vecu iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir pārrunājuši ar reprodiktīvo veselību, dzimumatšķirībām un seksuālo uzvedību saistītus jautājumus ar saviem bērniem, dzimuma grupās, 2003. (n=NA) un 2023. (n=1570) gada dati (%)

ledzīvotāju īpatsvars
saistībā ar uzskatiem
par ģimenes
plānošanu, 2023.gada dati
(n=3994) (%)

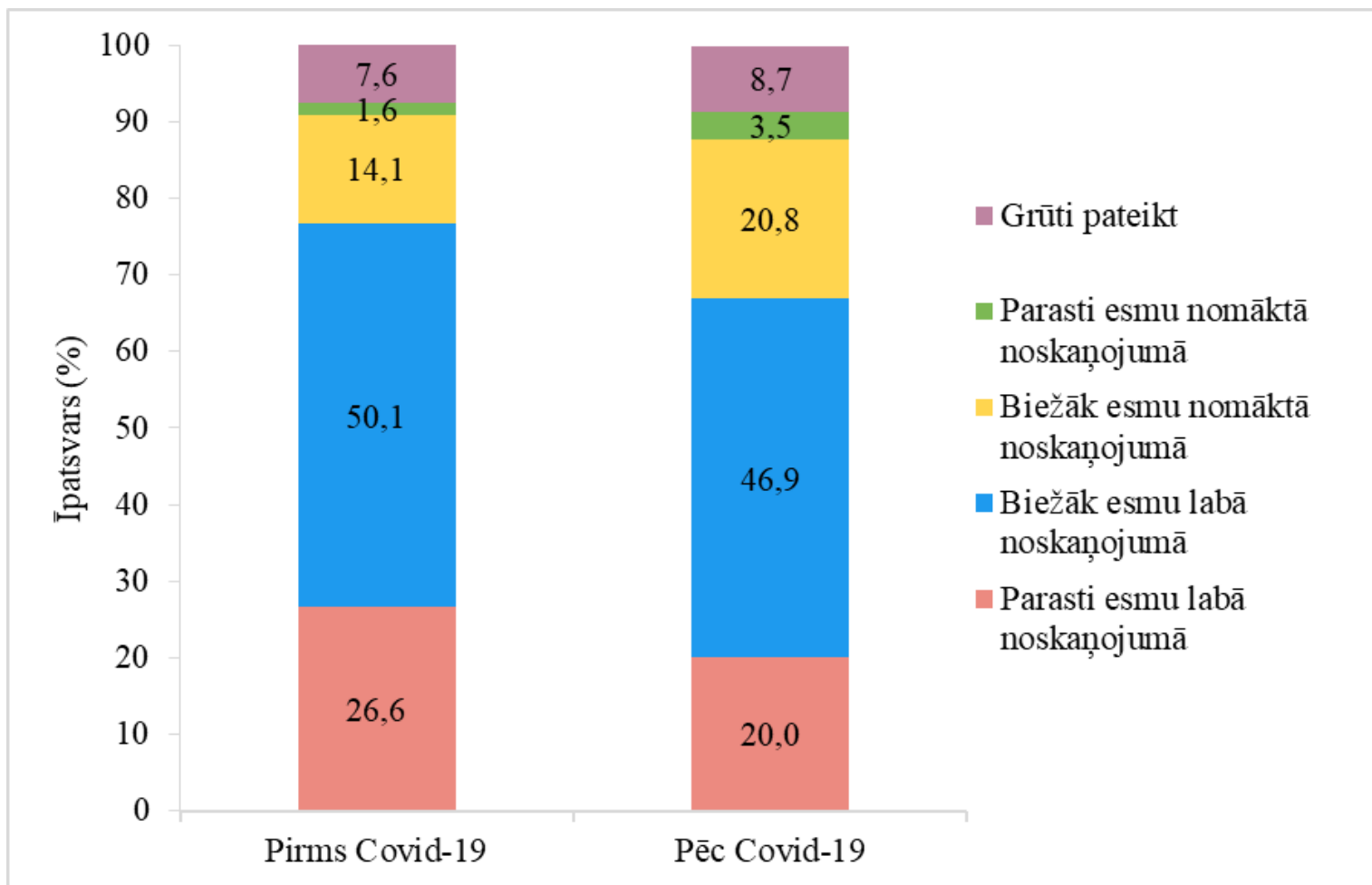

Iedzīvotāju īpatsvars saistībā ar skolā pasniegtās Veselības mācības snieguma pašnovērtējumu par seksuālās un reproduktīvās veselības tēmām, 2023.gada dati (n=3920) (%)

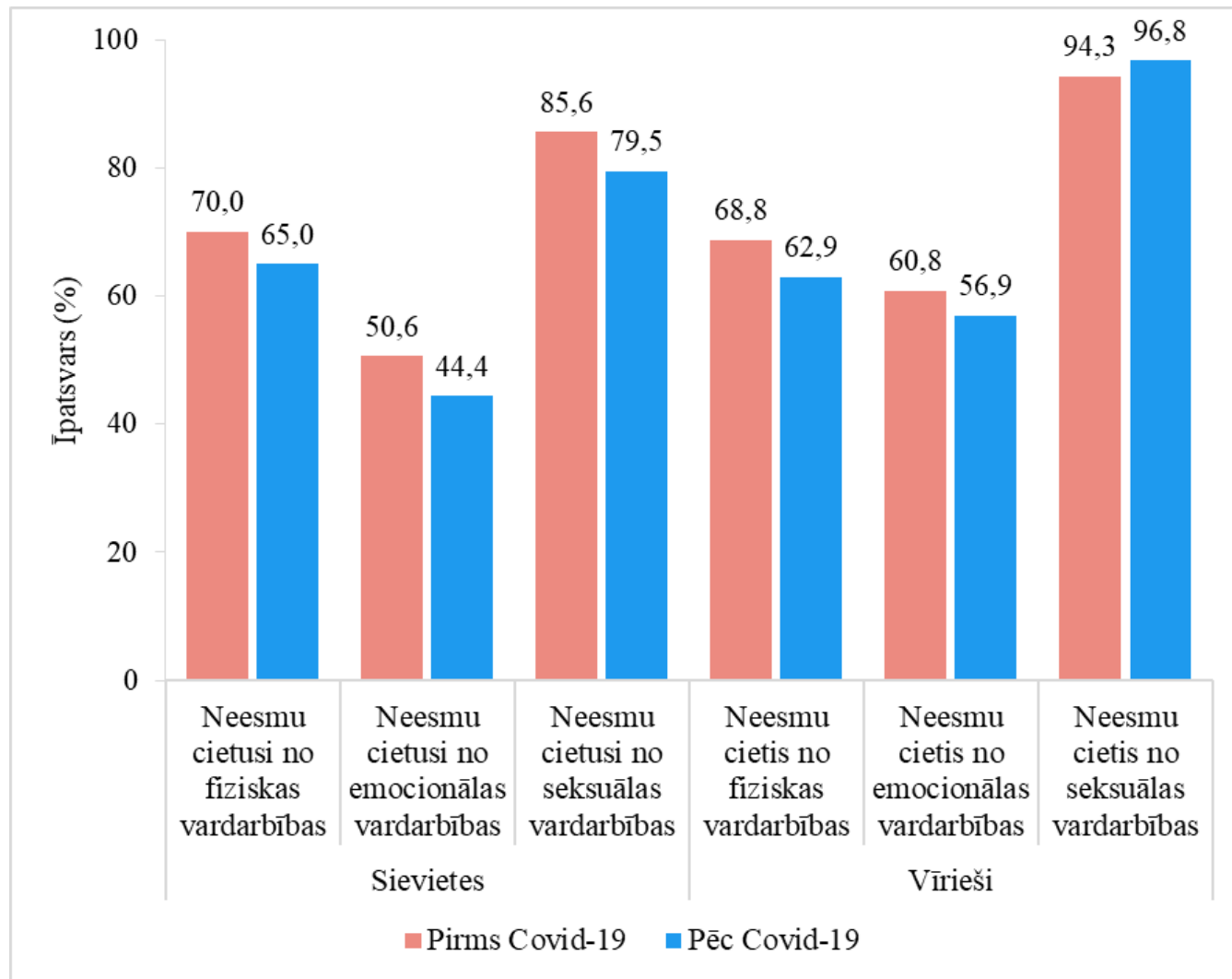
Secinājumi

- ❖ Puse iedzīvotāju atzīst, ka ir **pārrunājuši ar seksuālo un reproduktīvo veselību saistītus jautājumus ar saviem bērniem**, kad viņi bija/ir vecumā līdz 15 gadiem. Kopš 2003.gada šis īpatsvars reproduktīvā vecuma iedzīvotāju vidū ir sarucis.
- ❖ Lielākā daļa iedzīvotāju uzskata, ka **aborts ir kaitīgs sievietes veselībai**, trešdaļa iedzīvotāju uzskata, ka **aborts ir nepiedodama, slepkavībai līdzvērtīga rīcība**, ceturtdaļa uzskata, ka **rūpēties par bērniem ir galvenokārt sievietes pienākums** (īpatsvars reproduktīvā vecuma iedzīvotāju vidū nav mainījies kopš 2003.gada), piektdaļa uzskata, ka **sievietei vajadzētu būt nevainīgai, stājoties laulībā** (īpatsvars reproduktīvā vecuma iedzīvotāju vidū kopš 2003.gada ir sarucis).
- ❖ Tikai trešdaļa iedzīvotāju uzskata, ka skolā pasniegtā **Veselības mācība** deva pietiekami daudz informācijas par seksuālās un reproduktīvās veselības tēmām. Vismazākais iedzīvotāju īpatsvars uzskata skolā iegūto informāciju par pietiekamu attiecībā uz divām tēmām - par **seksuālo identitāti un orientāciju** un par **seksualitāti kā pozitīvu cilvēka potenciālu, apmierinātības un labsajūtas avotu**.

Covid-19 ietekme

Emocionālā un garīgā stāvokļa pašvērtējums pirms un pēc Covid-19 pandēmijas (n=4169) (%)

Iedzīvotāju īpatsvars, kuri nav cietuši no dažādiem vardarbības veidiem pirms un pēc Covid-19 pandēmijas dzimumu grupās (n=3591) (%)

Secinājumi

- ❖ Lielākā daļa iedzīvotāju norāda, ka viņu seksuālās un reproduktīvās veselības aspekti **Covid-19 pandēmijas ietekmē nav mainījušies**.
- ❖ Laikā pēc Covid-19 pandēmijas pieaudzis iedzīvotāju īpatsvars, kuri bieži un parasti ir nomākti (t.i. krities **emocionālā un garīgā stāvokļa pašvērtējums**).
- ❖ Laikā pēc Covid-19 pandēmijas samazinājies iedzīvotāju īpatsvars, kuri nav cietuši no **fiziskas, emocionālas vai seksuālas vardarbības**.

Priekšlikumi

Priekšlikumi I

- ❖ Veikt padziļinātus kvalitatīvus pētījumus par faktoriem, kas Latvijā ietekmē apmierinātību ar seksuālo dzīvi.
- ❖ Nodrošināt vienlīdzīgu reproduktīvās veselības pakalpojumu pieejamību Latvijas iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu izglītības, dzīves vietas un ienākumiem, tajā skaitā ieviest valsts apmaksātu ģimenes plānošanas pakalpojumu sociāli atstumtajām iedzīvotāju grupām.
- ❖ Veicināt visu veselības aprūpes sniedzēju, bet īpaši ģimenes ārstu, iesaisti SRV veicināšanā un saglabāšanā, t.sk. dzemdes kakla, krūts vēža skrīninga aptveres palielināšanā.
- ❖ Veicināt veselības apdrošināšanu iedzīvotājiem, kuri nav darba attiecībās.
- ❖ Plašāk iesaistīt ģimenes ārstus un vecmātes ģimenes plānošanas nodrošināšanā, t.sk. dažādu kontracepcijas metožu izskaidrošanā.
- ❖ Turpināt izglītošanu par kontracepciju un citiem SRV jautājumiem visa mūža garumā.

Priekšlikumi II

- ❖ Nodrošināt uzticamu informāciju par SRV pakalpojumu pieejamību, īpaši neauglības un seksuālās dzīves problēmu gadījumos. Iedrošināt iedzīvotājus konsultēties par SRV, negaidot ielaistus slimības gadījumus.
- ❖ Palielināt vīriešu prezervatīvu pieejamību, t.sk. prezervatīvu automātu skaitu.
- ❖ Veicināt tiesībsargājošo iestāžu pieejamību vardarbības gadījumā.
- ❖ Veicināt zināšanas un prasmes (piem., pareiza vīriešu prezervatīva lietošana) seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumos visās vecuma grupās, īpaši akcentējot vakcinācijas un skrīninga nozīmi, grūtniecības plānošanas nozīmi un kontracepcijas efektivitātes atšķirību dažādām ģimenes plānošanas metodēm.
- ❖ Lai atvieglotu ar abortiem saistītas informācijas izvērtēšanu dinamikā un tās salīdzinājumu ar citām valstīm, nepieciešams papildus esošajiem rādītājiem “absolūtais skaits” un “% no kopējā aborta skaita noteiktā vecuma grupā”, veselības statistikas datu bāzē iekļaut “abortu skaitu uz 1000 reproduktīvā vecuma sievietēm”.

Priekšlikumi III

- ❖ Veikt kvalitatīvu pētījumu par apstākļiem Latvijā, kuri ietekmē sievietes izvēli starp medikamentozu un ķirurģisku abortu.
- ❖ Stiprināt vecmātes lomu grūtnieces novērošanā un izglītošanā, uz pacientu vērsta aprūpes nodrošināšanā. Popularizēt ar grūtniecības plānošanu, gaitu un novērošanu saistīto informāciju drošticamos avotos un to pilnveidot, balstoties uz jaunākajām vadlīnijām Latvijā un Eiropā.
- ❖ Nodrošināt aktīvāku grūtniecības novērošanā iesaistīto mediķu darbību atkarību mazināšanas jomā. Nodrošināt atkarību mazināšanas speciālistu konsultāciju pieejamību.
- ❖ Izveidot Latvijai unificētu “vecāku skolas” programmu.
- ❖ Lai detalizēti izprastu mātes mirstības cēloņus un veidus, kā to samazināt, aktualizēt un novērst šķēršļus PVO rekomendētās mātes saslimstības un mirstības analīzes metodoloģijas uzturēšanai mātes mirstības samazināšanai.

Priekšlikumi IV

- ❖ Turpināt sabiedrības un indivīdu izglītošanu par mātes piena nozīmi bērna attīstībā un krūts zīdīšanas lomu mātes veselības veicināšanā.
- ❖ Aktualizēt krūts zīdīšanas nozīmi grūtniecības laikā, agrīnā un vēlīnā pēcdzemdību periodā, nodrošināt krūts zīdīšanas konsultantu pieejamību.
- ❖ Stiprināt vecmātes lomu grūtniecības un pēcdzemdību periodā, izstrādāt vienotu krūts zīdīšanas algoritmu ārstniecības personām.
- ❖ Izstrādāt dzimumizglītības standartus un mācību materiālus visām vecuma grupām, kas būtu vadlīnijās vecākiem un skolotājiem.
- ❖ Plašāk skaidrot uz pierādījumiem balstītu informāciju par seksualitāti, par vecāku lomas pozitīvajām pusēm, par drošu un nedrošu abortu.

Paldies par
uzmanību!

Anda Ķīvīte-Urtāne

Gunta Lazdāne

Katrīna Demčenko

Inese Gobiņa

Laura Isajeva

Andrejs Ivanovs

Sindija Kezika

Mirdza Kursīte

Ingrīda Libora

Anna Ilva Miķelsone

Kristīne Ozoliņa

Elvita Penka

Valērija Rakša

Ieva Evelīna Štolcere

Marta Luīza Zīverte

Laura Lāce

Egils Turss

Pētījums par
Latvijas iedzīvotāju
SEKSUĀLĀS UN
REPRODUKTĪVĀS
VESELĪBAS
ietekmējošiem
faktoriem
un paradumiem

RĪGA, 2023